

DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-52-26>

УДК 330.332.01

Рудь Олександр Олегович

кандидат економічних наук

ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-5750-5150>**Oleksandr Rud**

Candidate of Economic Sciences

**ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОРТФЕЛЯ
ПІДПРИЄМСТВА: СТРАТЕГІЧНИЙ КОНТЕКСТ****FORMATION OF THE ENTERPRISE'S INVESTMENT
PORTFOLIO: STRATEGIC CONTEXT**

Анотація. У статті досліджено особливості, теоретичні та практичні аспекти формування інвестиційного портфеля підприємства в стратегічному контексті. Розглянуто сутність та види інвестиційних портфелів, проведено їх порівняльну характеристику за такими показниками як цілі, часовий горизонт, доходність, ризик, ліквідність та вплив на бізнес. Визначено основні цілі та принципи формування інвестиційного портфеля. Запропоновано методичний підхід до формування портфеля, який включає три етапи: збір та аналіз вхідних даних, формування портфелів фінансових та реальних інвестицій, розподіл інвестиційних ресурсів між ними. Обґрунтовано використання методів оптимізації розподілу фінансових ресурсів при формуванні інвестиційного портфеля підприємства з використанням методів Парето, Борда та лінійного програмування.

Ключові слова: інвестиційний портфель, портфель реальних інвестицій, портфель фінансових інвестицій, операційні інвестиції, стратегічні інвестиції.

Summary. The article explores the theoretical and practical aspects of forming an enterprise's investment portfolio in the context of implementing its investment strategy. The essence and types of investment portfolios are analyzed, including the portfolio of financial investments and the portfolio of real investments, which is further divided into strategic and operational investments. A comparative analysis is conducted based on key indicators: objectives, time horizon, profitability, risk, liquidity, return on investment, impact on business, efficiency evaluation, inflation resilience, and management level. The primary objectives of forming an investment portfolio are identified: ensuring rapid capital growth, achieving high income growth rates, minimizing investment risks, and maintaining adequate liquidity levels. The principles of portfolio formation are substantiated, including profitability, goal orientation, balance, diversification, liquidity, and adaptability. A methodological approach to investment portfolio formation is proposed, comprising three sequential stages: collecting and analyzing input data on potential investment objects; forming financial and real investment portfolios using Markowitz and Sharpe models for financial investments; and optimizing the allocation of investment resources between financial and real portfolios. For optimizing the allocation of financial resources in portfolio formation, the use of specific methods is justified: the Pareto selection method, which compares investment objects based on efficiency and risk indicators; the Borda selection method, which involves ranking objects by each criterion; the weighted criteria method; and linear programming methods to maximize portfolio profitability within established constraints. Particular attention is paid to the relevance of studying real investment portfolios in the domestic economic environment. This relevance is due to the underdeveloped financial instruments market, the limited number of corporations with freely traded securities, the shortage of small investors, and the necessity to intensify industrialization processes in Ukraine's economy.

Keywords: investment portfolio, real investment portfolio, financial investment portfolio, operational investments, strategic investments.

Постановка проблеми. У сучасній економіці, де глобальні ринки постійно коливаються та впливають на інвестиційні рішення, формування та управління інвестиційним портфелем підприємства виходить на перший план як стратегічна необхідність. Інвестиційний портфель, який ефективно інтегрований із загальною інвестиційною стратегією підприємства, може вирішально вплинути на його здатність до стійкого розвитку

та конкурентоспроможності. Значення стратегічного підходу до формування портфеля інвестицій набуває особливого акценту в умовах економічної невизначеності, де правильне розподілення ресурсів може захистити підприємства від непередбачених ринкових ризиків.

Розгляд та відбір інвестиційних проєктів в процесі формування інвестиційного портфеля в результаті прийняття інвестиційних рішень

постає з новою актуальністю, особливо в контексті нестабільної економіки та постійних коливань ринку. З одного боку, диверсифікація інвестицій зменшує ризики, але з іншого – ускладнює управління портфелем через велику кількість змінних, які необхідно враховувати. Таким чином, ключовим питанням постає: яким чином підприємства можуть ефективно формувати інвестиційні портфелі, які не лише відповідають їхнім довгостроковим стратегічним цілям, але й адаптовані до швидкозмінних умов ринку. Тому ця проблематика є актуальною та потребує детального вивчення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасне інвестиційне середовище України визначається непередбачуваністю та високим рівнем ризику, що ставить перед підприємствами виклик ефективного управління інвестиціями. Актуальність дослідження інвестиційних портфелів, що включають як фінансові, так і реальні активи, підкреслюється в роботі Пушенко К.О. [9], де особлива увага приділяється нестабільності ринку та необхідності захисту інвесторів у вітчизняних умовах.

Розвиток методології управління інвестиційним портфелем в контексті вирішення стратегічних завдань підприємства розглядається в дослідженні Гетьмана О.М. [4] Автор зосереджується на моделюванні управління портфелем не як на максимізацію прибутку, а як на забезпечення стійкого розвитку та фінансової стабільності компаній. Це підхід, що відображає сучасні тренди інвестиційного менеджменту, де пріоритет віддається довгостроковій перспективі.

Важливим аспектом, який висвітлюється в роботі Пенцака С.П. [8], є необхідність розробки інвестиційних стратегій, орієнтованих на ринкові умови та стратегічні цілі підприємства. Згідно з його дослідженням, багато підприємств залишаються без стратегічної направленості, що ускладнює реалізацію ефективних інвестиційних проєктів. Оцінка ефективності інвестицій має включати аналіз здатності стратегій досягати довгострокових цілей і вибір оптимальних інвестиційних рішень.

Поряд з цим доцільно розглянути комплексний підхід до формування інвестиційних портфелів підприємства, враховуючи оцінку зовнішніх ринкових умов, стратегічне планування, а також розробку гнучких стратегій, здатних адаптуватися до динамічного економічного середовища.

Метою статті є дослідження особливостей формування інвестиційного портфеля підприємства в контексті реалізації його інвестиційної стратегії.

Виклад основного матеріалу дослідження. У різних наукових дослідженнях подано різноманітні економічні тлумачення поняття інвестиційного портфеля. Проте вони не мають суттєвих розбіжностей. Так наприклад Стецюк зазначає,

що інвестиційний портфель можна визначити як структуровану сукупність об'єктів інвестування, створену інвестором з урахуванням заданих якісних і кількісних параметрів [11]. Ця сукупність функціонує як єдиний об'єкт управління, що спрямований на досягнення стратегічних цілей та виконання поточних завдань у сфері інвестиційної діяльності підприємства.

У сучасній економічній літературі дедалі частіше зустрічаються терміни, такі як «портфель інвестиційних проєктів», «портфель реальних інвестиційних проєктів» і «портфель реальних інвестицій». Більшість дослідників не розрізняють суттєвої різниці між поняттями «портфель реальних інвестицій» і «портфель фінансових інвестицій». Вони стверджують, що фінансові й реальні інвестиції можуть бути об'єднані в єдиний портфель і керуватися за допомогою однакових методів. [3] Наведемо основні визначення:

Портфель фінансових інвестицій – це структурована сукупність фінансових активів, сформована інвестором відповідно до його стратегічних і тактичних цілей. Такий портфель може включати різноманітні фінансові інструменти, такі як акції, облигації, депозити, деривативи та інші цінні папери, які дозволяють диверсифікувати ризики та забезпечити досягнення очікуваного рівня прибутковості.

Портфель реальних інвестицій – являє собою сукупність проєктів, згрупованих та прийнятих до реалізації під централізованим управлінням особи (юридичної, фізичної), яка здобуває вигоду від функціонування портфеля або створює вигоди на користь інших осіб [12].

Для вітчизняного економічного середовища дослідження сутності поняття «портфель реальних інвестицій» набуває особливої актуальності через низку причин:

- недостатній рівень розвитку ринку фінансових інструментів;
- обмежену кількість корпорацій, чії цінні папери могли б вільно обертатися на ринку;
- нестачу дрібних інвесторів (платоспроможного населення), зацікавлених у створенні власного інвестиційного портфеля або навіть у придбанні окремих цінних паперів;
- ключову необхідність збереження та активізації процесів індустріалізації в економіці, що є основним шляхом до підвищення рівня життя українського суспільства.

Портфель реальних інвестицій через відмінності у цілях, термінах реалізації та впливі на діяльність підприємства автор пропонує поділити на два види: стратегічні та операційні інвестиції. Порівняльна характеристика інвестиційних портфелів представлена в табл. 1.

Стратегічні інвестиції спрямовані на довгостроковий розвиток підприємства або галузі, що

Таблиця 1 – Порівняльна характеристика інвестиційних портфельів

Показники	Портфель реальних інвестицій		Портфель фінансових інвестицій
	Стратегічні інвестиції	Операційні інвестиції	
Ціль інвестицій	Довгострокове розширення ринків, розвиток бізнесу, доступ до нових технологій/ продуктів	Оптимізація процесів, зниження витрат, підвищення ефективності	Отримання пасивного доходу, дивідендів або приросту капіталу
Часовий горизонт	Довгострокові (5+ років)	Середньо- або короткострокові (1–5 років)	Варіюються залежно від інструментів (від декількох місяців до 5+ років)
Доходність	Довгострокова, може бути складною для прямого фінансового оцінювання	Доходність пов'язана із зниженням витрат чи збільшенням продуктивності	Чітка фінансова доходність, яка може бути у вигляді дивідендів, купонів або приросту капіталу
Ризик	Високий ризик через залежність від ринкових, політичних та регуляторних змін	Помірний ризик, пов'язаний із впровадженням нових технологій або оптимізацією	Залежить від обраного інструменту: – акції (середній або високий) – деривативи (високий) – облігації (низький або середній)
Ліквідність	Низька ліквідність; часто капітал зафіксований у проектах або активах	Низька ліквідність через прив'язку до матеріальних активів	Висока ліквідність для більшості фінансових інструментів (акцій, облігацій, фондів)
Рентабельність	Залежить від довгострокових ефектів, часто складно виміряти в короткостроковій перспективі	Чітко вимірювана рентабельність через економію витрат чи зростання продуктивності	Пряма рентабельність у вигляді фінансових показників (ROI)
Вплив на бізнес	Значний, трансформаційний вплив на компанію, створення конкурентних переваг	Покращення внутрішніх процесів і зниження операційних витрат	Відсутній прямий вплив на операційні чи стратегічні аспекти компанії.
Оцінка ефективності	NPV, IRR, PP стратегічна відповідність, ринкові ефекти (зростання частки ринку, вихід на нові ринки)	ROI, зниження витрат, окупність (Payback Period)	Доходність (наприклад, дивіденди, купони), зростання вартості активів, коефіцієнт Шарпа
Стійкість до інфляції	Висока (завдяки зростанню вартості фізичних активів чи ринкової присутності)	Відносно стійкі, оскільки пов'язані зі зниженням витрат	Залежить від інструментів (облігації можуть втрачати вартість, а акції – вигравати за рахунок інфляційного зростання)
Рівень управління	Вимагають складного управління, стратегічного та інвестиційного планування	Вимагають детального проектного управління	Вимагають детального проектного управління

Джерело: складено автором на основі [11]

передбачає реалізацію масштабних проектів із високим рівнем капіталовкладень.

Операційні інвестиції спрямовані на підтримку та вдосконалення поточної діяльності підприємства, що забезпечує коротко- і середньострокові результати.

Практичне формування інвестиційного портфеля здійснюється на основі:

- визначених основних цілей інвестиційної політики;
- розробленої підприємством інвестиційної стратегії, що включає форму, період та критерії інвестицій ;
- оцінки інвестиційного клімату, стану та динаміки кон'юнктури інвестиційного ринку в цілому та в окремих його сегментах.
- обґрунтування та планування інвестицій. [6]

Головною метою формування інвестиційного портфеля підприємства є забезпечення реалізації інвестиційної стратегії шляхом відбору найбільш ефективних та безпечних інвестиційних проектів і фінансових інструментів. Відповідно до цієї основної мети розробляється система конкретних цілей формування інвестиційного портфеля підприємства, яка враховує обрану стратегію та специфіку ведення інвестиційної діяльності (Рис. 1).

До ключових цілей можна віднести такі:

Забезпечення швидкого зростання капіталу. Реалізація цієї цілі сприяє ефективній діяльності компанії у довгостроковій перспективі. Оскільки формування інвестиційного портфеля здійснюється відповідно до розробленої інвестиційної стратегії та виступає її практичною реалізацією у

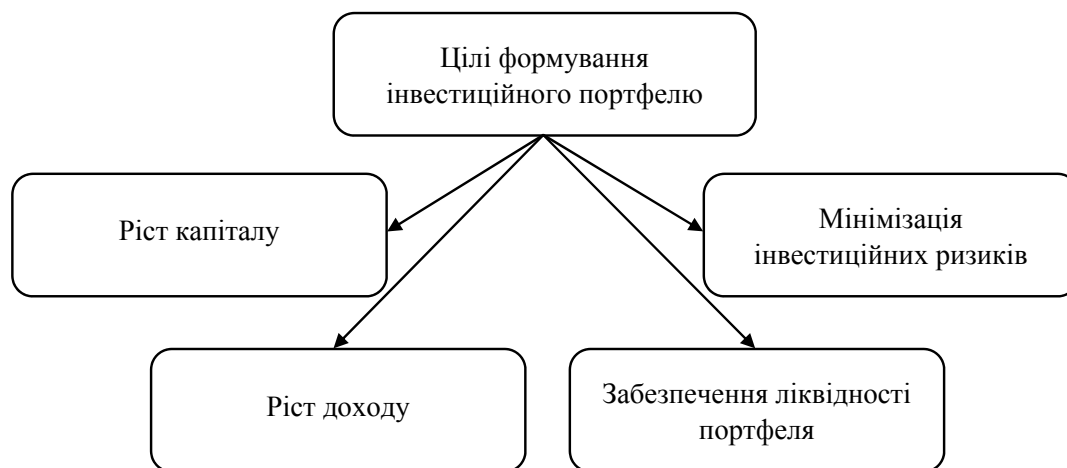

Рисунок 1 – Цілі формування інвестиційного портфелю підприємства

Джерело: складено автором на основі [1]

середньостроковому періоді, ця мета вважається пріоритетною.

Забезпечення високих темпів зростання доходів. Оскільки здійснення інвестиційної діяльності потребує значних фінансових ресурсів, зокрема й позикових, під час формування інвестиційного портфелю необхідно включати до нього проекти з високою поточною прибутковістю. Це дозволяє підтримувати стабільну платоспроможність компанії. До того ж частина поточних доходів компанії може бути спрямована на забезпечення подальшого фінансування інвестиційної діяльності.

Забезпечення зниження інвестиційних ризиків. Окремі інвестиційні проекти, особливо ті, що спрямовані на досягнення високих темпів зростання доходів, можуть мати значний рівень ризику. Однак у межах інвестиційного портфелю загальний рівень ризиків повинен бути мінімізований у контексті різних напрямків інвестиційної діяльності. У процесі зниження загального рівня ризику особливу увагу слід приділяти попередженню втрати капіталу, а вже потім зниженню ймовірності втрати доходів. Крім того, ризики інвестиційного портфелю мають бути під постійним контролем.

Забезпечення належного рівня ліквідності інвестиційного портфелю. Для забезпечення ефективного управління портфелем і створення можливостей для оперативного реінвестування капіталу в більш вигідні проекти певна частина інвестиційного портфелю має бути високоліквідною. Рівень ліквідності портфелю інвестицій (це поняття не слід плутати з ліквідністю активів підприємства, яка визначає його платоспроможність) залежить від інвестиційного клімату в країні, динаміки ринкової кон'юнктури та специфіки інвестиційної діяльності компанії.

Формування інвестиційного портфелю підприємства вимагає врахування принципів, які забез-

печують його ефективність, стабільність і відповідність стратегічним цілям та інвестиційній політиці. (Рис. 2)

Принцип дохідності – інвестиції мають забезпечувати прийнятний рівень доходності, відповідний поставленим цілям, із врахуванням ризиків.

Принцип цільової орієнтації – усі інвестиції в портфель мають відповідати стратегічним і фінансовим цілям компанії. Для фінансових інвестицій це може бути дохідність чи ліквідність, для реальних – зростання бізнесу або операційна ефективність.

Принцип збалансованості – відношення між високонадійними і ризикованими активами має забезпечувати оптимальне співвідношення між ризиком і доходом. Це дозволяє підтримувати стабільність портфелю навіть у турбулентних умовах.

Принцип диверсифікації – розподіл активів портфелю між різними галузями, секторами економіки чи класами активів для зменшення сукупного ризику.

Принцип ліквідності – необхідно зберігати частку активів, які можна швидко конвертувати в гроші без значних втрат, для реагування на неочікувані можливості або кризові ситуації.

Принцип адаптивності – портфель повинен бути гнучким для адаптації до змін ринкових умов або стратегічних цілей.

Процес планування інвестиційних ресурсів підприємства полягає у формуванні інвестиційного портфелю, який включає три етапи. (Рис. 3)

1. Збір даних про проекти та цінні папери, в які можна інвестувати доступні кошти компанії.

2. Формування інвестиційного портфелю:

2.1. Формування портфелю фінансових інвестицій. Якщо потрібно враховувати ринковий ризик (β -ризик), застосовується індексна модель Шарпа. В іншому випадку використовується модель Марковіца.

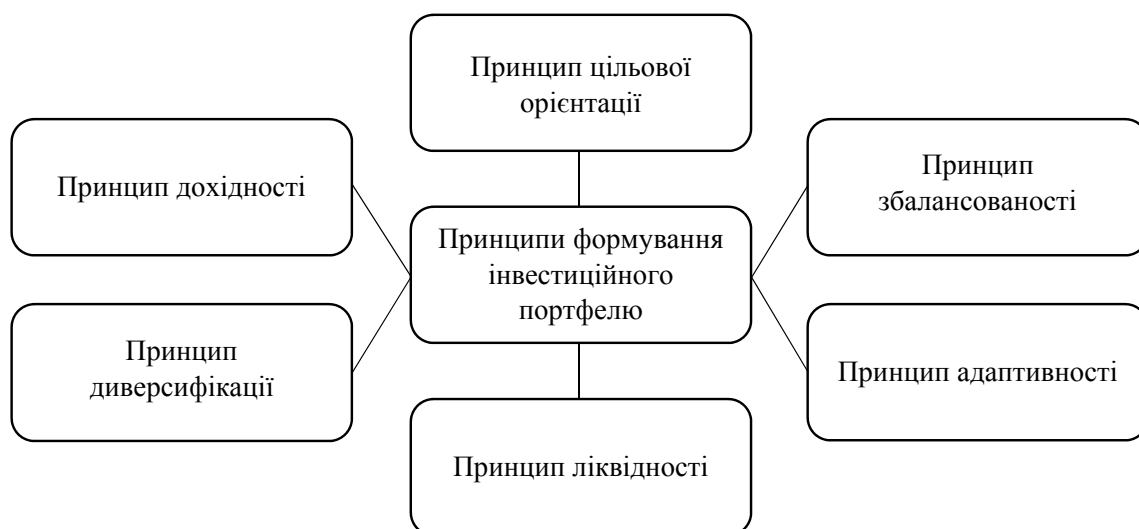

Рисунок 2 – Принципи формування інвестиційного портфеля підприємства

Джерело: складено автором на основі [2]

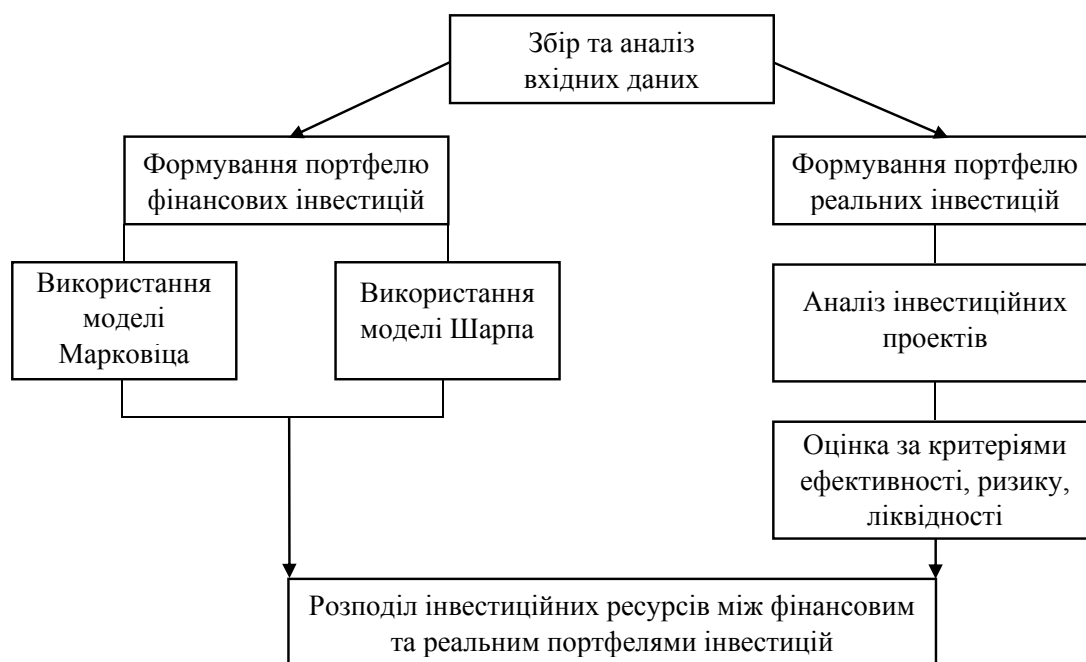

Рисунок 3 – Формування інвестиційного портфеля підприємства

Джерело: складено автором на основі [4; 10]

2.2. Формування портфеля реальних проектів. Тут розглядається як однокритеріальна, так і багатокритеріальна модель оцінки інвестиційних проектів.

3. Розподіл фінансових ресурсів між двома напрямками: фінансовим і реальним інвестуванням. В результаті застосування цієї методики формується інвестиційний портфель, який включає портфель цінних паперів та портфель реальних проектів (операційних/стратегічних).

Слід зазначити, що формування портфеля реальних інвестицій здійснюється після того, як

уточнено цілі інвестиційної стратегії та визначено пріоритетні цілі формування інвестиційного портфеля компанії загалом, а також оптимізовано пропорції формування загального інвестиційного портфеля за основними його видами з урахуванням обсягу та структури інвестиційних ресурсів.

Аналіз переваг та недоліків потенційних інвестиційних об'єктів (фінансові інструменти або інвестиційні проекти) має бути інтегрований у процес забезпечення створення інвестиційного портфеля адекватними фінансовими ресурсами, які є у розпорядженні підприємства. У випадках,

коли інвестор розглядає кілька можливостей для інвестицій, кожна з яких відповідає вимогам до прибутковості, але сукупна потреба в інвестиціях перевищує фінансові можливості інвестора, важливо здійснювати ретельний розподіл фінансових ресурсів. Для цього використовують такі методи:

1. Метод вибору по Парето визначає кращий з доступних інвестиційних об'єктів як той, що не поступається за жодним із критеріїв та перевершує хоча б за одним з показників. Зазвичай оцінюють об'єкти інвестування за такими характеристиками:

- показники ефективності: чиста теперішня вартість (*NPV*), індекс доходності (*PI*), внутрішня норма доходності (*IRR*), термін окупності (*PP*), рентабельність інвестицій (*ROI*);

- рівень ризику: коефіцієнт варіації (*V*), β -коефіцієнт;

- рейтинги надійності емітентів акцій (для фінансових інвестицій);

- кредитні рейтинги емітентів облігацій (для фінансових інвестицій).

Кожен інвестиційний об'єкт оцінюється та ранжується за вказаними показниками, після чого формуються таблиці переваг для попарного порівняння об'єктів. Основний недолік правила Парето полягає у тому, що воно часто пропонує більше оптимальних варіантів, ніж потрібно інвестору з урахуванням його обмежених ресурсів. Цей недолік можна виправити, застосувавши метод вибору по Борду.

2. Метод вибору по Борду включає ранжування інвестиційних об'єктів за кожним критерієм у порядку зменшення значення, при цьому кожному об'єкту присвоюється ранг. На базі цих рангів обчислюється загальний ранг кожного об'єкта. Варіант з найвищим загальним рангом вважається пріоритетним. Цей метод також передбачає можливість проведення декількох раундів відбору, де переможці одного раунду вилучаються з наступного, а процес селекції повторюється.

3. Метод вибору на основі вагомості критеріїв передбачає ранжування критеріїв за їхньою значущістю для інвестора. Кожному критерію присвоюється значення його ваги (у частках одиниці), причому загальна сума цих ваг дорівнює 1. Ранги критеріїв для кожного інвестиційного об'єкта множаться на відповідні ваги, після чого вони сумуються. В результаті формуються зважені ранги, на основі яких інвестиційні проекти порівнюються. Проект з найвищим зваженим рангом визначається як найбільш привабливий для інвестицій.

4. Методи лінійного програмування широко застосовуються в інвестиційних процесах для вирішення задачі оптимізації прибутковості інвестиційного портфеля в рамках обмежень, встановлених інвестором. У якості основного критерію

доходності, використовується індекс загальної чистої теперішньої вартості портфеля. Типові обмеження можуть включати:

- ліміт загальних інвестицій, які не можуть перевищувати загальний бюджет, виділений на інвестиції;

- мінімальний поріг внутрішньої норми доходності (*IRR*), який повинен бути рівним або вищим від передбачуваних інвестиційних витрат або встановленої дисконтної ставки;

- максимально допустимий період окупності інвестицій, який не повинен перевищувати часові рамки, встановлені інвестором;

- інші критерії, які мають значення для інвестора.

Алгоритм розв'язання полягає у послідовному включенні інвестиційних об'єктів до портфеля від вищого до нижчого рангу, поки вони не займуть увесь доступний бюджет, дотримуючись обмежень. Якщо об'єкт не може бути повністю профінансований, розглядається його часткове включення. Якщо це неможливе, то в портфель включається наступний об'єкт у списку. Розгляд обмеженої кількості об'єктів може включати аналіз усіх можливих комбінацій для вибору оптимального портфеля, що відповідає інтересам та вимогам інвестора [5; 7].

Отже, внаслідок застосування запропонованих методів фінансові ресурси підприємства будуть спрямовані на створення інвестиційного портфеля проектів: портфелю фінансових інвестицій, що включає різні фінансові інструменти та портфелю реальних стратегічних або операційних інвестицій, що включає різні інвестиційні проекти залежно від обраної інвестиційної стратегії.

Висновки. Формування інвестиційного портфеля є стратегічно важливим процесом для підприємства, особливо в умовах економічної невизначеності. В результаті проведеного дослідження визначено теоретичні та методичні засади формування інвестиційного портфеля підприємства в стратегічному контексті. Здійснено порівняльну характеристику портфелів фінансових та реальних інвестицій, обґрунтовано принципи їх формування та запропоновано методичний підхід, який включає три етапи: аналіз вхідних даних, формування портфелів та розподіл інвестиційних ресурсів між ними з використанням методів оптимізації по Парето, Борду та лінійного програмування.

Подальші дослідження доцільно спрямувати на розробку методики оцінки ефективності сформованого інвестиційного портфеля, вдосконалення механізмів управління портфельними ризиками в умовах економічної нестабільності та вивчення особливостей формування інвестиційного портфеля в різних галузях економіки з урахуванням їх специфіки.

Список використаних джерел:

1. Балан В.Г., Анісімова Л.А. Моделювання процесу формування та вибору стратегій розвитку підприємства. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія «Економіка»*. 2011. № 128. С. 24–27. URL: http://bulletin-econom.univ.kiev.ua/wp-content/uploads/2016/01/128_5.pdf (дата звернення: 02.01.2025).
2. Богуславський С.І., Мироненко М.В. Роль диверсифікації при формуванні інвестиційного портфеля. *Ефективна економіка*. 2015. № 11. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2015_11_24 (дата звернення: 02.01.2025).
3. Васильцова С.О., Арестова А.Л., Оніщенко А.А. Актуальність інвестиційно – інноваційних процесів на сучасному етапі. *Вісник НТУ «ХПІ» (економічні науки)*. 2019. № 1. С. 96–100. URL: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/44012> (дата звернення: 02.01.2025).
4. Гетьман О.М., Вакаров В.М., Сембер С.В. Оптимізація моделювання управління інвестиційним портфелем. *Науковий вісник Ужгородського університету. Збірник наукових праць. Серія: Економіка*. 2012. № 2 (36). С. 147–152.
5. Замковий О.І. Портфельні теорії інвестування: методичні рекомендації для самостійної підготовки до практичних занять. Дніпро : НТУ «ДП», 2020. 70 с.
6. Лактіонова О.А. Інвестування: навчальний посібник. Вінниця : «Донецький національний університет імені Василя Стуса», 2019. 256 с.
7. Мойсєнко І., Рєвак І., Миськів Г., Чапляк Н. Інвестиційний аналіз: навчальний посібник. Львів : ЛьвДУВС, 2019. 276 с.
8. Пенцак С.П. Чинники забезпечення інвестиційного розвитку підприємства. *Ефективна економіка*. 2011. № 10. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=734> (дата звернення: 02.01.2025).
9. Пушенко К.О. Управління реальними активами інвестиційного портфеля підприємства в умовах нестабільності. *Ефективна економіка*. 2010. № 5. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2010_5_1 (дата звернення: 02.01.2025).
10. Ситник Л.С., Федотов О.О. Формування портфеля реальних інвестиційних проектів. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2013. № 3(2). С. 27–33. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2013_3\(2\)_7](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2013_3(2)_7) (дата звернення: 02.01.2025).
11. Стецюк П.А. Методичні аспекти формування інвестиційного портфеля підприємств. *Економіка. Менеджмент. Бізнес. Державний університет телекомунікації*. 2019. № 2(28). С. 11–20. URL: <https://journals.dut.edu.ua/index.php/emb/article/view/2145/2045> (дата звернення: 02.01.2025).
12. Яковлева А.І., Васильцова С.О. Формування та оцінювання портфеля реальних інноваційно-інвестиційних проектів на переробних підприємствах: монографія. Харків : Цифра Прінт, 2013. 225 с.

References:

1. Balan V. H., Anisimova L. A. (2011) Modeliuvannia protsesu formuvannia ta vyboru stratehii rozvytku pidpriemstva [Modeling the process of formation and selection of enterprise development strategies]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Seriiia "Ekonomika" (electronic journal)*, no. 128, pp. 24–27. Available at: http://bulletin-econom.univ.kiev.ua/wp-content/uploads/2016/01/128_5.pdf (in Ukrainian)
2. Bohuslavskyy Ye. I., Myronenko M. V. (2015) Rol dyversyfikatsii pry formuvanni investytsiinoho portfelia [The role of diversification in investment portfolio formation]. *Efektivna ekonomika (electronic journal)*, no. 11. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2015_11_24 (in Ukrainian)
3. Vasylytsova S. O., Arestova A. L., Onishchenko A. A. (2019) Aktualnist investytsiino-innovatsiinykh protsesiv na suchasnomu etapi [The relevance of investment and innovation processes at the present stage]. *Visnyk NTU "KhPI" (ekonomichni nauky) (electronic journal)*, no. 1, pp. 96–100. Available at: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/44012> (in Ukrainian)
4. Hetman O. M., Vakarov V. M., Sember S. V. (2012) Optymizatsiia modeliuвання upravlinnia investytsiynym portfelem [Optimization of investment portfolio management modeling]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Seriiia: Ekonomika*, no. 2(36), pp. 147–152. (in Ukrainian)
5. Zamkovyi O. I. (2020) Portfelni teorii investuvannia [Portfolio investment theories]. Dnipro: NTU "DP". (in Ukrainian)
6. Laktionova O. A. (2019) Investuvannia [Investing]. Vinnytsia: Donetskyy natsionalnyi universytet imeni Vasylia Stusa. (in Ukrainian)
7. Moiseienko I., Revak I., Myskiv H., Chapliak N. (2019) Investytsiinyi analiz [Investment analysis]. Lviv: LvDUVS. (in Ukrainian)
8. Pentsak S. P. (2011) Chynnyky zabezpechennia investytsiinoho rozvytku pidpriemstva [Factors ensuring investment development of the enterprise]. *Efektivna ekonomika (electronic journal)*, no. 10. Available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=734> (in Ukrainian)
9. Pushenko K. O. (2010) Upravlinnia realnymy aktyvamy investytsiinoho portfelia pidpriemstva v umovakh nestabilnosti [Management of real assets of the enterprise's investment portfolio in conditions of instability]. *Efektivna ekonomika (electronic journal)*, no. 5. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2010_5_1 (in Ukrainian)
10. Sytnyk L. S., Fedotov O. O. (2013) Formuvannia portfelia realnykh investytsiinykh proektiv [Formation of real investment projects portfolio]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Ekonomichni nauky (electronic journal)*, no. 3(2), pp. 27–33. Available at: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2013_3\(2\)_7](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2013_3(2)_7) (in Ukrainian)
11. Stetsiuk P. A. (2019) Metodychni aspekty formuvannia investytsiinoho portfelia pidpriemstv [Methodological aspects of enterprise investment portfolio formation]. *Ekonomika. Menedzhment. Biznes. Derzhavnyi universytet*

telekomunikatsii (electronic journal), no. 2(28), pp. 11–20. Available at: <https://journals.dut.edu.ua/index.php/emb/article/view/2145/2045> (in Ukrainian)

12. Yakovlieva A. I., Vasytsova S. O. (2013) Formuvannia ta otsiniuvannia portfelia realnykh innovatsiino-investytsiinykh proektiv na pererobnykh pidpriemstvakh [Formation and evaluation of real innovation and investment projects portfolio at processing enterprises]. Kharkiv: Tsyfra Print. (in Ukrainian)

Стаття надійшла до редакції 04.02.2025